



Avva Eustratie (Golovanski)

АВВА ЕУСТРАТИЙ ГОЛОВАНСКИ
САСИЯ СФАНТЫИ АДАМЕНІСКІЕ ВЪ ЕПІСКОПІИ
Грѣхъ Азъ съзъмъ и възпомѣнъ

Bâtrânul Eustratie s-a născut în anul 1811 la

București. Binecuvântarea sa a fost acordată de către Patriarhul Teodosie al II-lea în anul 1842.

Caută și vei afla

Răspunsuri la întrebările

creștinilor

După plecarea domnului preotului Antonie

în anul 1842, în locul său a venit în parohie

Preotul Eustratie. În anul 1850, acesta a trimis

un scris la Patriarhul Teodosie al II-lea cerându-

lui să îi acorde binecuvântarea ecclisială, urmărind

vârsta de 71 de ani, încă studenț, să nu devină monah. Deoarece facultăți, l-a sfătuit să

se încline, totuși, cinderea în monachism până la absolvire,

Carte tipărită cu binecuvântarea

Prea Sfințitului Părinte GALACTION,

Episcopul Alexandriei și Teleormanului

EDITURA EGUMENITA

Editura Cartea Ortodoxă

2009



C u p r i n s

1. Prefață la editia în limba greacă.....	5
2. Ce trebuie să facem când suntem necăjiți de cuvintele nelalocul lor sau de faptele lipsite de cuvîntă ale altora?.....	9
3. Cum putem să rămânem netulburați întotdeauna, în toate împrejurările vieții noastre?.....	9
4. Cât timp trebuie să arăt răbdare?.....	9
5. Cum ne vom izbăvi de abaterea atenției la ceasul rugăciunii? ...	10
6. Cum ne vom izbăvi de păcatele obișnuite?.....	10
7. De ce este atât de prețios timpul vieții noastre pământești?.....	11
8. Ce înseamnă libertate creștinească?.....	11
9. Ce sens se ascunde în spatele necazurilor care vin atât de des peste noi?.....	12
10. Care sunt urmările trândăviei și cum ne vom izbăvi de aceasta?.....	13
11. Postirea trupească este folositoare fără postirea duhovnicească?	14
12. Care este cea mai primejdioasă patimă?.....	15
13. Tânăruirea unui om pentru soarta lui rea înseamnă blasfemie?	15
14. Ce este egoismul, cum se arată omului și cum poate fi îndepărtat?.....	16
15. Este adevărat că trupul nostru după învierea morților va fi diferit de trupul pe care-l avem acum?.....	17
16. Putem să ne mantuim rămânând în lume sau trebuie să ne retragem la mănăstire?.....	17
17. Ce să fac când aud pe cineva că osândește pe aproapele?.....	18
18. Este adevărat că în epoca noastră oamenii s-au schimbat, de aceea puțini sunt cei care viețuiesc după voia lui Dumnezeu?..	18
19. Care sunt trăsăturile adevărătei smerenii?.....	19
20. Nu este de ajuns să evit răul?.....	19
21. Cum putem să aflăm dacă ne vom măntui?.....	20

22. De ce, deși repet frecvent rugăciunea vameșului - „Dumnezeule, milostiv fiu mie, păcătosului!” - nu văd nici o schimbare în viața mea?	20
23. Este oare fericit cel care iubește pe toti oamenii?	21
24. Care este lucrul cel mai greu pentru un creștin?	21
25. Care nevoiște sunt bineplăcute lui Dumnezeu?	22
26. Unde facem semnul sfintei Cruci? Doar asupra noastră sau și asupra altuia? Și în ce situații îl facem?	23
27. Când ne rugăm cu credință pentru nevoile noastre, Dumnezeu ne ascultă întotdeauna ?	23
28. Pentru ce lucru vom da răspuns mai mult în ziua Judecății?	24
29. Omul poate să ajungă la desăvârsire fără ispite ?	24
30. Ne este îngăduit să alergăm la medium, ca să aflăm viitorul?	25
31. Care sunt trăsăturile pocăinței adevărate?	26
32. Cum se va micșora durerea pentru moartea copiilor noștri?	26
33. Cel care crede corect în Hristos este în chip real creștin ortodox?	27
34. Poate fi comparată judecata oamenilor cu Judecata lui Dumnezeu?	29
35. Este mare puterea slavei deșarte?	29
36. De ce ipocrizia este păcat mare ?	30
37. Trebuie să credem în vise și, mai ales, în cele care par că ne descoperă cele viitoare?	30
38. Sunt săracă și am o mamă văduvă. Unii oameni bogăți, punându-mi înainte daruri scumpe, mă trag spre păcat. Trebuie să-mi păzesc cu orice jertfă curăția mea trupească?	31
39. De ce vin atâtea nenorociri asupra oamenilor?	33
40. De ce cerem binecuvântarea preoților?	34
41. Cum putem să ne mântuim?	34
42. Care este lucrul care alungă iubirea lui Dumnezeu din suflet?	35
43. Ce să fac când mă chinuiesc gândurile trupești?	35
44. Ce rău vine din iubirea de arginți ?	35
45. Care este bogăția cea adevărată?	36
46. Trebuie să ne păzim limba și urechile noastre?	37
47. Ce alungă amintirea lui Dumnezeu din minte ?	38
48. Putem să ne mândrim cu ceva bun pe care-l avem ?	38

49. Când creștinul este bolnav trupește, poate să recurgă la medici? Nu se poate adresa și vrăjitorilor?	39
50. De ce trebuie să mă rog neîncetat?	40
51. Este cu puțință ca fiu să sufere din pricina nedreptăților părinților lor?	40
52. Cum putem să ne mângâiem pentru moartea membrilor familiei noastre?	41
53. De ce îl osândim atât de lesne pe aproapele?	42
54. Cum putem să ne izbăvim de răul obicei al osândirii aproapelui ?	42
55. Dacă vrem ca Dumnezeu să ne ierte păcatele noastre, trebuie neapărat ca și noi să iertăm pe semenii noștrii?	43
56. Cum putem să ne mângâiem în necazurile noastre?	44
57. Dacă cineva mă roagă să mă rog pentru el, am dreptul să-l refuz, simțindu-mi nevrednicia?	45
58. Vedem deseori icoanele sfinților imprimate pe ziare, pe reviste, pe timbre, ș.a. Ce să facem cu acestea?	46
59. Care este bucuria cea adevărată?	46
60. De ce viața viitoare rămâne ascunsă nouă?	46
61. Care este conținutul iubirii față de vrăjmași?	47
62. Care sunt îndatoririle creștinilor față de cei adormiți ?	48
63. Care este responsabilitatea noastră pentru păcatele străine ?	50
64. Care sunt păcatele prin care se pierde nevinovăția ? Și ce rău pătimește omul prin pierderea acesteia ?	51
65. De ce ne numim creștini ortodocși?	53
66. Care trebuie să fie relația noastră cu Preasfânta Născătoare de Dumnezeu?	53
67. Creștinul trebuie să se îngrijească pentru păzirea vieții și sănătății lui?	55
68. Cine nu-și iubește țara ?	56
69. De ce fiecare dintre noi are datoria să-i iubească pe ceilalți?	56
70. Oare ortodoxia este în primejdie să se piardă în mulțimea mărturisirilor de credință neortodoxe?	57
71. Creștinul trebuie să-i iubească pe păcătoși?	58
72. Cine a rânduit posturile?	59
73. Care este folosul nostru din postire?	61
74. Care trebuie să fie legătura noastră cu bunurile pământești, încât sufletul nostru să nu fie vătămat de acestea ?	61

75. Invidia este un rău mare?	64
76. Cum se vindecă omul de patima invidiei?	65
77. Care trebuie să fie relația noastră cu îngerii?	67
78. Ce este ofranda?	67
79. Cum trebuie să se facă o făgăduință?	68
80. Cum ne războiesc duhurile viclene?	69
81. De ce Dumnezeu interzice vrăjitoria?	71
82. Ce ne sfătuiesc Sfinții Părinți referitor la citirea Psalmului?	71
83. De ce este neapărătă nevoie să ne rugăm?	72
84. Cum va fi rugăciunea noastră roditoare și bineplăcută lui Dumnezeu?	74
85. La ce ne folosește Taina Sfintei Spovedanii?	75
86. Trebuie să ne rugăm și pentru ceilalți?	76
87. Este adevărat că Dumnezeu proniază și conservă lumea?	77
88. Care sunt trăsăturile iubirii celei adevărate față de Dumnezeu?	79
89. Ce este blasfemia?	80
90. Cum se va întâmpla Învierea morților?	81
91. Ce ne dăruiește Sfântul Botez?	82
92. Creștinul trebuie să intervînă în împăcarea semenilor care au dușmanie între ei?	83
93. Trebuie să luăm aminte la cuvintele noastre?	84
94. Când păcătuim prin cuvinte?	85
95. Care sunt păcatele de moarte?	85
96. Care este scopul vieții noastre pământești?	86
97. Cum trebuie să înfrunte creștinul bolile?	87
98. Care trebuie să fie relația noastră cu sfintii?	89
99. Cum poate cineva să ia o hotărâre statonnică pentru îndreptarea vieții lui?	89
100. Care este lucrarea îngerului păzitor?	90
101. Pe cine, când și în ce chip trebuie să miluim?	90
102. În ce fel încălcăm datoria cinstirii aproapelui?	91
103. Care sunt trăsăturile adevăratei prieteniei?	92
104. Ce să facem când ne găsește măhnirea?	93
105. Care sunt urmările rugăciunii?	93
106. Ce este virtutea creștină?	94
107. Ce este sminteala?	95
108. Care este fundamentalul bunăstării unui popor?	96

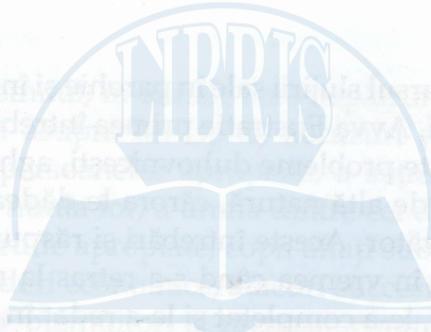
109. Cât de primejdioasă este amânarea pocăinței și a îndreptării noastre?	97
110. Cum vor viețui dreptii în Împăratia cerurilor după înfricoșătoarea Judecată?	98
111. Ce este moartea?	99
112. Sufletul este judecat imediat după ieșirea lui din trup?	100
113. Care sunt urmările păcatului protopărinților?	101
114. Mi se pare că nimeni nu mă iubește, de aceea simt un gol în sufletul meu. Ce mi se întâmplă?	102
115. În ce chip pâinea și vinul se prefac la Sfânta Liturghie în Trupul și Sângerele Mântuitorului?	103
116. Jurământul fals este păcat greu?	103
117. Ce este mândria?	104
118. Ce este răbdarea creștinească?	105
119. De ce omul trebuie să trudească atât?	105
120. Ce este discernământul?	107
121. Deseori, prin purtarea mea îi necăjesc pe ceilalți. Ce să fac?	107
122. La ce ne ajută virtutea?	108
123. Cum trebuie să fie înfațarea cea din afară a creștinului?	109
124. Ce să fac pentru ca să biruiesc frica și rușinea la spovedanie?	109
125. Cum trebuie să mă mărturisesc?	110
126. Biserică este infailibilă?	111
127. Dintre toate cele care-l privesc pe el, creștinul de care trebuie să se îngrijească mai mult?	111
128. Ce să fac ca să scap de grăirea în desert?	113
129. Cum trebuie să ne îngrijim pentru sufletul nostru?	113
130. Îi este îngăduit creștinului să ceară de la Dumnezeu ispite sau să le urmăreasă el însuși?	114
131. Există păcat din neștiință?	115
132. Ce este fericirea îngerilor?	116
133. Care sunt relațiile îngerilor cu oamenii?	117
134. Care este credința cea adevărată?	119
135. Trebuie să ne îngrijim pentru îndreptarea aproapelui, când acesta păcătuiește sau se rătăcește?	120
136. Ce este iubirea de slavă?	120

137. Câte trepte ale răbdării există?.....	121
138. Fiecare creștin are înger păzitor?.....	122
139. Există iubire bună și iubire rea față de noi înșine?.....	123
140. Există mărturii în Sfânta Scriptură despre nemurirea sufletului?.....	124
141. De ce Biserica Ortodoxă este Biserica adevărată a lui Hristos?.....	126
142. Cum trebuie să ne arătăm bunătatea față de aproapele?.....	128
143. Care va fi starea sufletelor în viața viitoare?.....	129
144. De ce cinstim moaștele sfintilor și ne încinăm lor?.....	130
145. Pe ce se fundamentează ateismul ?.....	131
146. Ce este smerenia ?.....	132
147. Cum l-a biruit Hristos pe diavol prin cruce?.....	133
148. De ce trebuie să avem smerenie?	133
149. Cum putem să dobândim prețuirea celorlalți?.....	134
150. Care sunt trăsăturile iubirii adevărate față de aproapele?.....	135
151. Care este îndatorirea noastră față de drepturile omenești ale aproapelui ?	136
152. Care trebuie să fie atitudinea noastră față de eretici, față de cei de alte credințe și față de necredincioși?.....	137
153. Ce înțelege Apostolul Pavel prin cuvintele: „Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a săngelui, ci împotriva începătorilor împotriva stăpâniilor, împotriva stăpânitorilor intunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt în văduhuri” (Efeseni 6, 12) ?	138
154. Ce însemnă expresia „Tie, Doamne” pe care o rostim la sfârșitul Ecteniei de la Sfânta Liturghie ?	138
155. Putem să ne rugăm în timp ce muncim?.....	139
156. Ce sunt epitimiile?.....	140
157. Cum este cu putință să învieze sufletele moarte care au putrezit și s-au risipit în morminte?.....	141
158. Când vor învia trupurile morților?.....	142
159. Cum va avea loc judecata atâtoreal miliarde de oameni la înfricoșătoareal Judecată al lui Hristos?.....	143
160. Cât de diferită va fi a doua venire a lui Hristos față de prima Lui venire ?	144

161. Ce va trebui să facem când ne adresăm lui Dumnezeu prin rugăciune?.....	144
162. Rugăciunea exteroară este bineplăcută lui Dumnezeu?.....	145
163. Care este folosul sufletului din cuvântul lui Dumnezeu?.....	145
164. Cum au îndrăznit protopărinții să încalce porunca lui Dumnezeu și să-l asculte pe diavol ?	146
165. De ce în Simbolul de Credință Duhul Sfânt este numit: Domnul de viață făcătorul?.....	147
166. Când va fi a doua venire a lui Hristos și judecata cea din urmă?.....	147
167. Botezul este indispensabil pentru mântuire?.....	149
168. Tăcerea este folositoare?	150
169. Este îngăduit să-i judecăm pe preoți?	151
170. Care trebuie să fie starea duhovnicească a celor care se împărtășesc cu Trupul și Sângele lui Hristos?.....	152
171. Ce să fac dacă, după ce mă mărturisesc, cad din nou în același păcat?.....	153
172. Cum trebuie să fim înlăuntrul lăcașului lui Dumnezeu și cum trebuie să ne purtăm după ieșirea din acesta?.....	154
173. În simbolul de credință se menționează despre „viața veacului ce va să fie”. Care este această viață?.....	154
174. Care este temeiul fericirii pământești?	155
175. Care sunt vrăjmașii noștri în lupta mântuirii?	155
176. Cum putem ca să-L cunoaștem pe Dumnezeu, când lucrăm la țarina sau ședem în casă?.....	156
177. Cum ne iartă Părintele ceresc păcatele noastre?	158
178. De ce necazurile îi găsesc atât pe oamenii răi cât și pe cei buni?	158
179. De ce egoismul este socotit idolatrie?	159
180. Ce să facem când oamenii ne jignesc, ne nedreptățesc sau ne fac rău?	159
181. Ce este bucuria ?	161
182. Sfinții lui Dumnezeu care se sălașluiesc în ceruri cunosc ce se întâmplă pe pământ ?	161
183. În Împărăția cerurilor fiecare suflet se va desfășa singur sau împreună cu trupul lui?	161
184. Cum să ne bucurăm, de vreme ce pe pământ încercăm atâtea necazuri și atâta durere?	162

185. Ce trebuie să facem pentru a înțelege Sfânta Scriptură?.....	163
186. De ce Dumnezeu ne ascunde ziua morții noastre?.....	164
187. Cred că nu am nicio calitate și nicio harismă fizică. Acest lucru este păcat?.....	165
188. Care sunt urmările păcatului ?.....	166
189. În fericirea a doua, Domnul spune: „Fericiti cei ce plâng, că aceia se vor mângâia”(Matei 5, 4). Oare vor fi mângâiați toți cei care plâng?.....	166
190. De ce ne facem semnul Sfintei Cruci?.....	167
191. De ce legea lui Dumnezeu interzice și osândește nu doar faptele rele, ci și gândurile și poftele rele?	168
192. Când este adevărată nădejdea în Dumnezeu?.....	169
193. Cum trebuie să-L iubim pe Dumnezeu?.....	170
194. Ce să fac pentru ca să-L iubesc pe Dumnezeu mai mult decât pe toți și decât toate?.....	170
195. Trebuie să-l sfătuim pe aproapele când are nevoie de un sfat bun?.....	171
196. Ce trebuie să facem când ne nedreptătesc?.....	172
197. Ce este bărbăția ?.....	172
198. Trebuie să-i aducem pe copiii mici în biserică?.....	173
199. Ce este ținerea de minte a răului?.....	174
200. Este cu puțință ca copiii să pătimească ceva rău, dacă sunt blestemăți de părinții lor?.....	175

Distribuție:
 S.C. Egumenița S.R.L.
 O.P. 1
 C.P. 150
 800720 Galați
 tel./fax: 0236-326.730
 e-mail : editura@egumenita.ro
www.egumenita.ro



În următorul articol vom discuta despre un alt om deosebit din secolul al XIX-lea care a contribuit la dezvoltarea literaturii românești și a creștinării populației române din Ucraina. Iată cum arăta acel articol:

SPĂNĂLATUL

1. În primul volum de credințioșilor de la cat, referindu-se la problemele sufletești și răspunsurile lor, vîzându-i pe credințioșii români, vol. 1-3, Kiev, 1867.

2. *Memoria traiului călugărtău; autobiografie*, ediția a II-a, Kiev, 1872.

3. *Egumenul Bonifaciu - întemeietorul schitului Sfântul la Față și Frățăstăitorul acestuia*, Ivan Boboi, Kiev, 1873.

4. *Mihailovici Kirilovă Zlatopreștu - Mihailovski și moștenirea Schimbarea la Față*, Kiev, 1878.

1. De ce să îngrijim sănătatea fizică?

Întrebare: Ce trebuie să facem când suntem necăjiți de cuvintele nelalocul lor sau de faptele lipsite de cuviință ale altora?

Răspuns: Să înțelegi și să primești că preocuparea ta de purtarea celorlalți și, mai mult, necăjirea ta provenită din aceasta vădesc ranchiuna sau cel puțin superficialitatea ta, pentru că nu poți să cunoști pricinile cele mai adânci ale cuvintelor sau faptelor aproapelui. Deci nu judeca pe nimeni niciodată! Să iezi seama la tine și să te îngrijești de îndreptarea ta. De altfel, aceasta este îndatorirea ta ca creștin.

2

Întrebare: Cum putem să rămânem netulburăți în totdeauna, în toate împrejurările vieții noastre?

Răspuns: Pentru ca să păstrăm pacea în sufletul nostru nu va trebui să ne punem nădejdea în noi însine, ci în Dumnezeu. Aceasta să fie puterea cea nebiruită și scăparea cea neînvorată a vieții noastre. Ce ne-a făgăduit Domnul? „Și iată eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului” (Matei 28, 20).

3

Întrebare: Cât timp trebuie să arăt răbdare?

Răspuns: Trebuie să avem răbdare până vom pleca din această lume. Prin răbdare, omul dobândește și păstrează toate bunurile sale, propășește în viață și își împlinește scopurile, fără să pătimească ceva

rău. Pierzându-și răbdarea este în primejdie să piardă toate lucrurile sale bune, să sufere vătămare de la cel rău sau, și mai grav, să săvârșească răul, să păcătuiască. Fără răbdare nu izbândim nimic. Și fără luptă nu câștigăm nici harisme duhovnicești, nici virtuți și, desigur, nici mântuirea. Pentru că „Împărația cerurilor se ia prin străduință și cei ce se silesesc pun mâna pe ea” (Matei 11, 12).

4

Întrebare: *Cum ne vom izbăvi de abaterea atenției la ceasul rugăciunii?*

Răspuns: Când te rogi cu gura, să te rogi și cu mintea, adică să-ți aduni cugetul în cuvintele rugăciunii. Și dacă, fie din neputința ta, fie din înrâurire diavolească, cugetul tău fuge, tu adu-l adunat iarăși de unde a plecat, îndreptându-ți atenția către Domnul cu inimă zdrobită. Dacă te obișnuiești să luptă în acest chip, la scurtă vreme sufletul tău va gusta roadele Harului dumnezeiesc.

5

Întrebare: *Cum ne vom izbăvi de păcatele obișnuite?*

Răspuns: Așa cum șarpele nu poate să scape de pielea sa cea veche dacă nu trece printr-o gaură strâmtă, la fel și noi nu putem să scăpăm de păcatele obișnuite, de îmbrăcămintea omului vechi (vezi Efeseni 4, 22) dacă nu trecem pe calea cea strâmtă și plină de greutăți a înfrâñării și a jertfirii de sine.

6

Întrebare: *De ce este atât de prețios timpul vieții noastre pământești?*

Răspuns: Vremea vieții noastre este de o valoare neprețuită din următoarele pricini: în primul rând durata ei este mică și sfârșitul ei necunoscut. În al doilea rând, ne este dăruită o singură dată și nu se mai întoarce. În al treilea rând, în răstimpul acesteia omul este chemat să împlinească fapte multe și însemnate. În al patrulea rând, este timpul premergător veșniciei noastre, căci doar în această viață putem, cu ajutorul lui Dumnezeu, să ne luptăm, ca să câștigăm mântuirea veșnică. Să nu uităm niciodată că „este rânduit oamenilor o dată să moară, iar după aceea să fie judecata” (Evrei 9, 27).

7

Întrebare: *Ce înseamnă libertate creștinească?*

Răspuns: Sensul libertății creștine ni-l descorează Sfântul Apostol Pavel, scriind creștinilor din Roma: „Mulțumim însă lui Dumnezeu că, deși erați robi ai păcatului, v-ați supus din toată inima dreptarului învățăturii căreia ați fost încredințați. Și, izbăvindu-vă de păcat, v-ați făcut robi ai dreptății.” (Romani 6, 17-18). Prin urmare, libertatea creștinească este puterea dăruită de Hristos omului, încât acesta să evite răul și să săvârșească binele: „Deci, dacă Fiul vă va face liberi, liberi veți fi într-adevăr” (Ioan 8, 36).

Creștinul credincios dobândește această libertate progresiv, prin nevoință duhovnicească și prin luptă sistematică împotriva legii păcatului, care robește și stăpânește existența omenească de după cădere. Lupta pentru libertatea lăuntrică se duce pe viață, ea durează până când în sufletul omului se pierde legea păcatului și stăpânește „harul prin dreptate, spre viață veșnică, prin Iisus Hristos, Domnul nostru” (Romani 5, 21).

8

Întrebare: Ce sens se ascunde în spatele necazurilor care vin atât de des peste noi?

Răspuns: Strâmtorările se aseamănă cu apele amare pe care le-a întâlnit poporul evreu la Mara, îndreptându-se spre pământul făgăduinței (vezi Ieșire 15, 22-25). și aşa cum atunci Moise, prin credința și rugăciunea lui, a făcut apele din Mara dulci și bune de băut, la fel și acum creștinul adevărat prin credința lui fierbinte și prin rugăciunea lui făcută din inimă poate să îndulcească amărăciunile lui de zi cu zi, necazurile și strâmtorările. Cu adevărat, necazurile sunt medicamente amare, dar sunt dăruite de Doctorul ceresc spre tămaďuirea sufletului. Acestea înmoiaie inima învârtoșată, smeresc cugetul trufaș, războiesc patimile și îndeamnă la cunoașterea de sine, la pocăință, la rugăciune, la smerenie, la răbdare, la nădejde, la mulțumire.

În drumul nostru către patria cerească, în mod inevitabil vom întâlni strâmtorările, deci să ne împrietenim cu ele. Nimeni n-a urcat la ceruri fără

Cruce. Când Hristos, Capul Bisericii, a purtat cunună de spini, noi, picioarele, cum voim să păsim pe o cale pavată cu petale de trandafiri?

9

Întrebare: Care sunt urmările trândăviei și cum ne vom izbăvi de aceasta?

Răspuns: Lenevia este un mare rău pentru trup și cu mult mai mult pentru suflet. Neputința, moliciunea și bolile sunt urmările ei în trup. Cât privește sufletul, acesta pătimește o paralizie generală din partea trândăvelii. Voința se clatină, rațiunea se întunecă, simțământul inimii se stinge. Omul trândav și neiubit de trudă nu este capabil de nicio lucrare, nici sufletească, nici trupească. Astfel, dincolo de vătămarea pe care o pricinuiește trupului și sufletului, deseori duce și la sărăcie. Dreptul Tobit consemnează în chip caracteristic: „Din lene este sărăcie și lipsă mare, căci lenea este mama foamei.” (Tobit 4, 13). Dimpotrivă „mâna celor înțelepți adună bogății” (Pilde 10, 4). Așadar, în general, „calea celui leneș este ca un gard de spini, iar calea celui silitor este netedă” (Pilde 15, 19).

Dacă vrei să te luptă cu lenevirea fără hotărâre, să știi că niciodată nu vei putea s-o biruiești. Dacă te războiești însă împotriva ei cu bărbătie și cu cuget vitejesc, cu pornirea nezdruncinată să-ți verși chiar și săngele ca să scapi din legăturile ei, atunci să fii sigur că prin harul lui Dumnezeu în scurt timp te vei arăta biruitor.

Îndârjirea constituie trăsătura ostașului puternic și sărguitor în luptă. Dimpotrivă, cedarea îl